

Ariketa hauek Ikasbileko 2008585

atazan aurkituko dituzu

Audioaren erreferentzia: JJ-54 Kale-zakurrak

Mailak: B2-C1

Funtzioak: galderak egin, iraganeko garai bat deskribatu, iritzia eman, aurreikuspenak egin

Adierazpide linguistikoak: lexikoa (*garai, hamarkada, laurogei, droga, lapurreta, atxilotu, kartzela, harrapatu, iragan, auzo, koadrila...*) iragana (indikatiboa, trinkoak, ahalera...), denborazkoak (zela, zenetik...), -t(z)eagatik, zor izan (zor diot)

Azken ekintza: 80ko hamarkadari buruzko galdetegia egin eta ondorioak argitaratu

EGITEKOAK

1-Ikaskelara etorri aurretik egitekoa.

1.1 Iruditan

Irudiei erreparatu eta irriti-nobelaren atala zertaz izango den asmatzen saiatuko dira ikasleak. Idatzitakoak ikaskideekin partekatuko dute ikasgelan.

2- Ikasgelan amaitu ondoren egitekoa.

Elkarriketan erabilitako hainbat molde beste era batera esateko hitz eta esapide egokiak aukeratzea.

1- Entzun aurretik

1.2 Partekatu istorioak

Ikaskidearekin partekatuko dituzte 1.1. jardueran idatzi dutena.

Irudietan

Garaia: 80ko hamarkada.

Irudikatzen da: auzoko bizitza, gazteak eta delinkuentzia... Jon agian garai haietan ere gogorra bizitakoak izan zela pentsarazten dute...

Ondoren, erabaki dezatela zein hitz entzutea espero duten. Idatziz jaso eta elkarriketa entzundakoan, markatu ditzatela asmatu dituztenak eta jaso ditzatela ondoko zutabeen gako-hitz izan diren bestelakoak ere.

Hitzak: Besteak beste: kartzela, lapurtu, auzo, droga, 80ko hamarkada, politika, garai, desfasatu...

2- Entzun bitartean

2.1 Zorretan

Elkarriketan, Anderrekin zorretan dagoela aitortu dio **Jonek Joneri**. Aukeratu dezatela arrazoi bat eta ondoren, komentatu dezatela ikaskidearekin biek berdina ulertu ote duten egiaztatzeko.

Zuzenketa:

- ☐ Motoa ez diolako oraindik ordaindu
- ☐ Kartzelatik ateratzen lagundu ziolako
- ☐ Ez zuelako inoiz salatu berarekin zegoela autoa lapurtzen
- ☐ Droga girotik urruntzeagatik

2.2 Ander

   Jonen aspaldiko lagunari buruzko baieztapenen artean, aukeratu entzundakoarekin bat datozenak. Egiaztatu dezatela ikaskidearekin, eta behar izanez gero, entzun dezatela elkarriketa berriro.

Zuzenketa:

Hogei urte zituela atxilotu zuten
Jon eta Ander auzo berekoak ziren, txikitako bizilagunak
Ander oso mutil lasaia zen, baina egon behar ez zuen lekutan harrapatzen zuten beti
Preso egon zen garaian kartel askotan atera zen bere argazkia
Droga giroan nahasita ibili zen
Ander kale-zakurra zela esan daiteke
Autoa lapurtzen harrapatu bazuten ere, aurretik ere antzekotan ibilia zen
Fisiko aldetik "el Vaquilla"ren oso antzekoa omen zen
Duela hogei urte koadrilako bizpahiru lagun hil zitzaizkion eta oso gaizki pasa zuen
Motoak saltzen ibiltzen da orain
Ander Jon baino zaharragoa da

2.3 Jon eta Joneren arteko desberdintasunak

   Entzundakoaren arabera, 80ko hamarkadako Jon eta Jone deskribatu ditzatela. ikaskidearekin edota talde handian komentatuko dute ondoren.

Jon Langile familiakoa, diru arazoak...: kalea jorratzen zuen, droga kontuak, lapurretak...	Jone burgesa: tenisera jokatzen zuen, ingelesa ikasi
---	--

3. Entzun ondoren

3.1 80ko hamarkada

   Euskal Herriko 80ko hamarkadari buruz dakienaz aritzeko jarduera:

- Talde txikitan 4-5 galderaz osatutako galdetegia prestatu eta elkarri galdetu garai hartako kontuei buruz. Erantzunak benetan bizitakoak zein entzundakoak izan daitezke (lana, gizarte mota, ohiturak, janzkera, haurtzaroa, gazteak, gizarte eta politika mugimenduak...). Ikusi beheko ereduak.
- Ondoren, taldetan berriro elkartu eta bildutako erantzunak alderatu
- Azkenik, ateratako ondorioen berri eman gainerako ikaskideei
- Nahi izanez gero, euskaltegiko webgunean argitaratu ditzakete bildutako ondorioak eta gainerako ikasleak animatu euren iruzkinak egitera. Azken lan horretarako, beherago duten "80ko hamarkada, drogak eta hiesa" izeneko artikulua irakurtzea lagungarria izan daiteke.

😊 Adibide hauek lagungarriak izan daitezke galderak eta erantzunak prestatzeko garaian:

- Bizi izan al zenuen 80ko hamarkada?
- Ba al dakizu zerbait garai hartako gazte mugimenduari buruz?
- Nolako garaiak izan ziren ekonomiarako?
- ...?
- Nik ez nuen 80ko hamarkada bizi izan, ume bat nintzen orduan. Baina izan dut garai hartako hainbat konturen berri, besteak beste,...
- Bai, ni bete-bete harrapatu ninduen garai hark eta esan dezaket gauzak ez zirela orain kontatzen dien bezala gertatu...
- Jakin dut garai hartako gazteek lanerako aukera gutxi zutela eta protestarako gogo handiz zebiltzala...
- Krisi ekonomiko baten erdian, aita jo eta ke lanean aritzen zen, garai txarrak zetozeneko dirua aurreztu asmoz....
- ...

80ko hamarkada, drogak eta Hiesa

Nik ez nuen 80ko hamarkada bizi izan, baina bai 90. hamarkada. RIP, Eskorbuto, Cicatriz eta Parabellum taldeen azken kontzertuak ezagutu nituen, azken barrikaden kea usaindu nuen, eta okupatutako gaztetxeetan bizirik irauten zuen gazte mugimendu inkonformista eta asanblearioa ezagutu nuen. Garai hartan irrati libreek egun osoko programazioa zuten, eta mikrofonoak, sistemaren aurka alternatibak eskaintzen zituztenentzat irekita egoten ziren. Beti, edo... ia beti.

Krisi ekonomiko baten osteko oinordekoak ginen. Aita jo eta ke lanean aritzen zen, garai txarrak zetoenerako dirua aurreztu asmoz. Ama ere egun osoz lanean aritzen zen, etxea garbitu, arropak lixatu, alabak eskolara eraman, eskolatik jaso, arropak josi, bazkaria gertatu, eta senarra itzultzen zenerako dena txukun eta ordenean mantentzen zuen.

Gazteak lanerako aukerarik gabe, krisi ekonomiko baten erdian, eta protestarako gogo handiz harrapatu zituen belaunaldiaren ondorengoak izan ginen gu. Hamar urte geroago, gu gaztetxoak ginen, eta gazteak ziren, egoera hartatik bizirik atera zirenak. Eta haietako askorekin orduak konpartitutakoa naiz ni, asanbladetan, eztabaidetan, manifestan, eta bestelako ekimenetan.

80ko hamarkadan milaka gazte erori zen, speed gauetan lehenik, eta heroinaren atzaparretan gero. Heroina eta porroak eta drogak orokorrean txarrak zirela -eta, haiengandik ihes egin behar genuela entzun genuen gure belaunaldikook etxean, egun baten bai eta bestean ere bai. Heroina eta bestelakoak baina, hasiera besterik ez ziren izan. Norbaitek, gure artean gelditzeko gonbita luzatu zion Heriori, eta egoera are gehiago nahasteko, Hiesaren mozorroa jantzi zion. Mozorro ezin hobea. 25 urte hauetan, inor inoiz zenbatzera ausartu ez den gazte kopurua eraman du herioak, mozorro hori jantzita. Edurne nire lehengusua, Juanillo, Txutxu...eta ezagutzera iritsi nintzen beste hainbat gazterena, eta ezagutzera iritsi ez nintzen beste askorena. Aurrekoan, lagun batekin gai honen inguruan hizketan ari nintzela, 1997an, Hiesak hildako Elgoibartar kopurua 60 pertsonara iritsi zenean, zenbaketa galdu zuela kontatu zidan.

Sistemaren aurka borrokatzeko prest zegoen belaunaldi oso bat eraman zuen Hiesak, zaparradaka hasieran, zirimiria fina bailitzan gero. Herioari mozorroa nork jantzi zion jakin nahi nuke nik, arrazoiak zeintzuk izan ziren argi baitaukat.

<http://zuzeu.eus/euskal-herria/80-hamarkada-drogak-eta-hiesa/>

BAKARKA EGITEKO ARIKETA

3.1 Antzeko esanahia

Elkarriketan Jonen gaztaroari buruzko pasadizoak ezagutu dituzu. Hona hemen horren harira esandako hainbat esaldi. Nola esan daiteke azpimarratutako zatia beste era batera? Lotu eskuineko zutabeko molde egokiarekin.

Ander kartzelatik irten <u>zela</u> 20 urte ospatuko dute gaur	zenetik
Ander <u>lapurreta egiteagatik</u> harrapatu zuten	lapurretan egin zuelako
Atxilotu aurretik, <u>karrera ederra zeraman!</u>	makina bat istilutan ibilita zegoen
Ander eta Jon <u>sekulakoak egindakoak dira</u>	egundokoak eginak zituzten
<u>Izan ez zitzaketen</u> moto eta autoak gustatzen zitzaizkien	eduki ezin zituzten
El Torete eta El Vaquillaren <u>modukoak ziren</u>	antza zuten
Elkarrekin bizi zirenean <u>etorkizunari</u> bakarrik <u>begiratzen</u> <u>zioten</u>	egiteko zegoenari erreparatzen zioten
Haiek <u>beste garai batzuk</u> ziren, inuzenteagoak	bestelako garaiak
Horregatik gertatu zen <u>gertatu zena</u>	gertatutakoa
Auzoko kuadrilako <u>bizpahiruk</u> ez zuten garai berririk ezagutu	gutxi batzuek
Ander hogeitun urte <u>zituela</u> atxilotu zuten	zituenean
Jonek Anderri <u>asko zor dio</u>	(Anderrekin) zorretan dago

TRANSKRIPZIOA

JONE Nahi baduzu afari mexikarra egin genezake gaur.

JON Anderrekin geratu naiz gau gauean

JONE: Bale.

JON. Nahi baduzu bihar gera gintezke.

JONE Bai bueno ikusiko dugu

JON Ez zaizu inporta ezta?

JONE Nola inportako zait ba.

JONE Orduan Anderrekin harremana berreskuratu duzu?

JON Bai, lehengoan ere pasa nintzen moto dendatik eta.

JONE Azkenean motoa erosiko duzu.

JON Ez. Ezin dut. Gainera erosi nahi dudana mota ez da hain erraza topatzen.

JONE Ikusten erosiko duzu.

JON Gaurkoa ospakizun eguna da.

JONE Urteak egiten ditu? Zure adinekoa da, ala?

JON Ez, ni baino apur bat zaharragoa, baina beste urtemuga bat da. Kartzelatik atera zela 20 urte ospatuko ditugu.

JONE Baina Ander kartzelan egon zen?

JON Bai. 20 urterekin sartu zuten barrura, oraindik akordatzeko naiz eraman zuten une hartaz.

JONE Ba ez nekien. Eta gainera ez dakit, ez dut sekula politikaz hitz egiten entzun eta ez dut sekula inongo karteletan edo ikusi.

JON Ez delako sekula inongo karteletan azaldu.

JONE Nolatan ba?

JON Lapurreta egiteagatik harrapatu zutelako. Zer uste zenuen bada?

JONE Ba, preso egon zela esan duzunean bada...

JONE Ba betikoa ezta? Ez ba, hemen ere jendea preso sartzen dute beste kontu batzuegatik. Ander kotxe (auto) bat lapurtzegtatik sartu zuten azkenean, baina aurretik karrera ederra zeraman

JONE Ez zenidan hau sekula kontatu.

JON Ez delako komentatzen den gauza horietakoa.

JONE Eta zu harekin ibiltzen zinen garai hartan?

JON Auzo berekoak, bizilagunak. Ander eta biok sekulakoak egindakoak gara.

JONE Sekulakoak. Zer esan nahi du sekulakoak?

JON 80ko hamarkadan, zuk zure udak tenis klaseekin eta Ingalaterrara ingelesa ikasteko bidaiekin betetzen zenituen.

JONE: Ba bai, eta ez dut horregatik barkamenik eskatuko

JON: Inork ez dizu halakorik eskatzen. Baina gure auzoan ez zegoen ez tenis pistarik edo zelairik edo esaten diozuen moduan eta guri, izan ez genitzakeen moto eta kotxeak (autoak) gustatzen zitzaizkigun.

JONE: El Torete eta el Vaquillaren modukoak zinela esan nahi duzu?

JONE: Elkarrekin izan ginenean ez zenidan sekula ezer esan.

JON: Gehiegi ere ez zenuen galdetzen, baina normala da elkarrekin bizi ginenean etorkizunari begiratzen genion.

JONE: Eta orain ez?

JON: Igual bai, baina honez gero gure iraganaren pisua handiegia da atzera ez begiratzeko.

JONE: Paulo Coelho berriro?

JON Eta zein plan duzue gaur gauerako ba?

JON: Ez dakigu, garai batean bezala planik gabe aterako gara.

JONE: Baina zerbait hitz egingo zenuten.

JON: Ez dakit zer egingo dugun. Eta ez dakit Anderrek ere zer rolloa daraman gaur egun. Zer garai hartan... buff...

JONE: Asko desfasatzen zuen?

JON: Bai, bueno, beste garai batzuk ziren, badakizu.

JONE: Garai basatiagoak gehitzea falta zaizu pelikuletako esaldia biribiltzeko

JON: Basatiagoak baziren bai, baina inuzenteagoak esan nahi nuen. Ez genekien ezer, ez genuen informaziorik eta ausartegiak ginen, horregatik gertatu zen gertatu zena.

JONE: Zertaz ari zara? Drogaz?

JON: Besteak beste, bai. Gure auzoko koadrilako bizpahiruk ez zuten garai berririk ezagutu. Bueno aski da, Imanol Ariasek Cuentamen duen aurpegi txungoa jartzen ari zait eta.

JONE: Gaur ez ezazuela behintzat gaua kotxeren (autoren) bat lapurtzen amaitu.

JON Nik Anderri asko zor diot Jone

JONE: Ez dut ulertzen...

JON: Kotxea (autoa) lapurtzeagatik harrapatu zutenean... ez zuen esan ni ere han nintzela.